

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»

ΤΑ «Παναθήναια», συνεπή
πρὸς τὴν πρότην των δή-
λωσιν καὶ παρ' ὄλας ὄσας
ἢ κατάστας παρουσιάζει
δυσχερείας, ἐπαναλαμβάνου-
ν ἀπὸ τοῦ τεύχους

αὐτοῦ τὴν πρὸ ἐτῶν διακοπεῖσαν Δεκαπενθήμε-
ρον ἐκδοσίν των μὲ τὴν αὐτὴν συνδρομὴν τῶν Δρ. 16,
τὴν ὁποῖαν ἡ παλαιὰ Διεύθυνσις ὄρισε διὰ τὴν μηνιαίαν του
ἐκδοσιν. Θὰ καταβληθῆ πᾶσα προσπάθεια πρὸς πλουσίαν καὶ καλ-
λιτεχνικὴν ἐμφάνισιν τοῦ περιοδικοῦ· ἂν δὲ εἴτε ἔλλειψις χάρτου
εἴτε τὸ ἀδύνατον τῆς τακτικῆς μετὰ τῶν ἐν Εὐρώπῃ προμη-
θευτῶν συγκοινωνίας παρουσιάσουν ποτὲ ἔλλιπῆ τὰ «Παναθήναια»,
παρακαλοῦμεν τοὺς ἀναγνώστας μας ν' ἀποδώσουν πᾶσαν ἔλλει-
ψίν των εἰς ἐντελῆ ἀδυναμίαν τῆς Διευθύνσεώς των νὰ παλαίσῃ
κατὰ τῶν δυσχερειῶν.

15 Νοεμβρίου 1914.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ**

ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Άγγλος κατελάμβανε τους μέγχοι της χθες υπολογίζοντας τας πιθανότητας μιας Πανευρωπαϊκής συρράξεως. Αι από της εποχής της εν Βεροσλίαις στέψεως Γουλιέλμου της Πρωσίας εις αυτοκράτορα της Γερμανίας άρχόμεναι πολεμικαί προπαρασκευαί της Εδρώπης έλάμβανον από έτους εις έτος τοιαύτας διαστάσεις, ώστε και αυτοί οι ιθύνοντες απέφευγον ν' αναλάβωσι την εθθύνην μιας τοιαύτης τρομακτικής επιχειρήσεως. Ουδέποτε εις την ιστορίαν των εθνών εφαρμόσθη ανθρωπότερον τό δητόν «si vis pacem para bellum». Η τελευταία λέξις των έφευρέσεων εχρησιμοποίηθη προς τελειοποίησιν των μέσων της καταστροφής, καταπληκτικά δέ είναι τὰ ποσά τὰ σπαταληθέντα διά την τρομεράν αίματοχυσίαν της σήμερον. Ούτως, ενφ κατά τό 1883 τό σύνολον των εσόδων των προϋπολογισμών Άγγλίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Ρωσίας και Αυστρίας μόλις ανήρχετο εις 8 δισεκατομμύρια, ή εξέλιξις των δαπανών των πολεμικών μόνον ύπουργείων των άνω κρατών κατά τό τριακονταετές τουτο χρονικόν διάστημα έχει ως εξής :

Table with 6 columns: Χώρα, 1883, 1893, 1907, 1912, Ποσοστόν αύξ. δαπανών. Rows include Άγγλία, Γαλλία, Ρωσία, Γερμανία, Αυστρία, and Σύνολον.

Υπήρξεν εποχή, καθ' ήν ή ειρήνη της Εδρώπης θεωρείτο πολύ δύσκολον νά διατηραχθή, προς τελείαν δ' εξασφάλισιν της ο Τσάρος Νικόλαος, όλιγον μετά την εις τον θρόνον ανάρρησιν του, εγένετο ο εισηγητής της ιδέας της ανεγέρσεως ενός ναού της ειρήνης, εις όν έδει νά προστρέχωσιν οι λαοί προς επίλυσιν των διαφορών των. Οία όμως ειρωνεία της τύχης! Έκτοτε οι εξοπλισμοί, αντί νά μετριασθώσιν, έτησίως ηξίζανον, οι επί των άλλων ηπείρων πόλεμοι επληθύνοντο, αυτή δέ ή ειρήνη της Εδρώπης ησχισε νά διατρέχη σοβαρούς κινδύνους.

Ός έγγραφον προηγουμένως, τό όνειρον του Kaiser ήτο ή ίδρυσις ενός άποικιακού κράτους. Προς πραγματοποιήσιν του σκοπού τούτου βλέπομεν αυτόν μετά σπουδής σπεύδοντα, όπως δημοουργήσιν κραταίον στόλον. Παμμέγιστα είναι αι θυσίαι εκ μέρους της υπερηφάνου Άλδιώνος προς διατήρησιν του δόγματος της εξισώσεως του στόλου της προς τους δύο άμέσως κραταιότερους στόλους. Έκ του κάτωθι πίνακος έννοιε τις τον τρομερόν άγώνα επικρατήσεως των τελευταίων έτών :

Table with 3 columns: Χώρα, Ναυτική δαπάνη 1901-1913 εις λίρας Άγγλίας, Νέαι μονάδες εις τόνους. Rows include Άγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Αυστρία, Ιταλία, and Σύνολον.

Εάν εις τό άνω ποσόν συμπεριλάβη τις την χρήσιν 1913-1914, ως και τους τελευταίους Ρωσικούς εξοπλισμούς, τό σύνολον των ναυτικών δαπανών των τελευταίων δεκαεσσάρων έτών δεν δότερεί κατά πολύ τά 25 δισεκατομμύρια φράγκα. Διά του ναυτικού του προγράμματος ο Kaiser

απέβλεπεν εις την άποικιακήν του πολιτικήν, δι ής θά κατορθούτο νά διοχετευθώσιν εις τας άποικίας τά πλεονάσματα του πληθυσμού, ως και τά προϊόντα της από δεκαετηρίδος εις δεκαετηρίδα αδθανούσης γερμανικής βιομηχανίας.

Η αύξησις των πολεμικών δαπανών συνεπέφερε την κολοσσιαίαν επιβάρυνσιν των προϋπολογισμών των έμπολέμων κρατών. Τό σύνολον των έξόδων των Εδρωπαϊκών Μεγάλων Δυνάμεων (πλήν της Ιταλίας) ανήλθεν εντός 30 έτών από 8 δισεκατομμύρια εις ύπερ τά 20 δισεκ., μόνον δέ τά έξοδα των πολεμικών ύπουργείων κατά τά δύο τελευταία έτη υπερέβησαν έτησίως τό σύνολον των πρό 30ετίας δαπανών των άνω κρατών. Έάν οι ιθύνοντες τας τύχας των έμπολέμων κατορθώσασιν ν' άτενίσωσι την κατάστασιν μετά ψυχραιμίας, τουτο όφείλεται εις την οικονομικήν εδρωσσίαν, εις την όποίαν ανήρχοντο από έτους εις έτος τά κράτη της Εδρώπης χάριν της διά της αύξήσεως της παραγωγής του χρυσού κατορθωθείσης χρησιμοποίησεως των τελευταίων έφευρέσεων. Καί ενφ ή παγκόσμιος παραγωγή του χρυσού κατά τό δεκαετές διάστημα 80-89 έφθασε τά 5 δισεκατ. φράγκα, με έτησίαν μέσση παραγωγήν 400 εκατ. φράγκων, ή παραγωγή αυτή έδιπλασιάσθη κατά την περίοδον 90-99, να διπλασιασθή και πάλιν κατά τό διάστημα 1900-1909, ανελθούσα κατά τά τελευταία έτη εις 2 1/2 δισεκατ. έτησίως. Πλήν των εις την βιομηχανίαν χρησιμοποιηθεισών μεγάλων ποσοτήτων, πλήν της αύξήσεως της κυκλοφορίας, πλήν των εν μη έκδοτικαίς Τραπεζαίς και παρ' ιδιώταις μεγάλων αποθεμάτων, υπολογίζονται εις 5 δισεκατομμύρια αι ένωχύσεις των έκδοτικών Τραπεζών κατά τό διαρροέσαν 18ετές διάστημα. Τά αποθέματα ταύτα έδημιούργησαν την πίσυν, έπι της όποιας έστηρίχθησαν τό εμπόριον και ή βιομηχανία, των όποίων ή κολοσσιαία ανάπτυξις εμφάνεται εκ των αριθμών. Έντός 30ετίας τό έξωτερικόν εμπόριον των Εδρωπαϊκών κρατών ανήλθεν από 50 δισεκατομμύρια εις ύπερ τά εκατόν.

Εκ των όσημέραι όγκουμένων ως άνω δυνάμεων ενεθαρούνοντο οι έκάστοτε ύπουργοί των Οικονομικών, όπως εγκρίνωσι τους προϋπολογισμούς των συναδέλφων των των δύο πολεμικών ύπουργείων. Καίτοι αι εισπράξεις υπερέβαινον τας προσδοκίας, εν τούτοις αι απαιτήσεις των έπιτελείων ήσαν τοιαύτης φύσεως, ώστε ήτο άδύνατον αι πολεμικαί δυνάμεις νά καλύπτονται εν τώ συνόλω εκ των εσόδων του προϋπολογισμού. Έκτακοί δαπάναι άπήτουν έκτακτον κάλυψιν διά δανείων. Ο παρατιθέμενος πίναξ άπεκονίζει την κατάστασιν.

Table with 3 columns: Παγκόσμιον δημοσίον χρέος, 1714, 1793, 1820, 1848, 1862, 1872, 1882, 1912. Includes sub-column for Ειρήνη and Πόλεμος.

Ός εκ των άνω εμφάνεται, ή αύξησις των τελευταίων τριάκοντα έτών υπερβαίνει τό πρό του 1870 σύνολον του παγκοσμίου δημοσίου χρέους.

Οι προϋπολογισμοί των Μεγάλων Δυνάμεων ηξίζησαν κατά έν δισεκατομμύριον εντός του χρονικού διαστήματος 1908-1912, τεράστιαι δέ είναι αι προσθήκαι των τελευταίων έτών.

Εφόσον ηξίζανον αι πολεμικαί προπαρασκευαί, έπι τοσοούτον εμειούντο αι περι ειρήνης έλπίδες. Ούτως έξεργάγη ο Εδρωπαϊκός πόλεμος καθ' ήν στιγμήν ή διπλωματία ίσως δεν τον άνέμενε.

Προετοιμασία δεκάδων έτών εκ μέρους και των δύο Συμμαχικών δεν ήτο δυνατόν νά προϋποθέσιν τις ου θά κατέληγον εις βραχυπρόθεσμον πόλεμον.

Υπό πέπλον μυστηρίων καλύπτονται οι αριθμοί των στρατιωτικών δυνάμεων των έμπολέμων κρατών. Άδύνατον καθίσταται ως εκ τούτου νά καταστρώσιν τις ακριβείς λογαριασμούς των μηνιαίων δαπανών του τρομερού τούτου πολέμου. Εις 854 εκατομμύρια άνέρχεται ο πληθυσμός των έμπολέμων, συμπεριλαμβανομένων και των άποικιών (738 εκατ. οι σύμμαχοι και 116 ή Γερμανία μετά της Αυστροουγγαρίας), εις 60 εκατ. ο των ουδέτερον εν έπιστρατεύσει εδρισκομένων κρατών. Τό 1/2 δηλαδή των κατοίκων της γής ευρίσκεται εις εμπόλεμον κατάστασιν. Εις 12 εκατ. υπολογίζονται κατά μέσον όρον αι κατά τό διάστημα τουτο αντιμετώποι δυνάμεις, εις 15 δισεκατ. αι πολεμικαί δαπάναι εκατόν ημερών (12 50/100 φράγκα κατ' άνδρα). Καταπληκτικά είναι ώσαύτως αι εις

άνδρας θυσία. Αδία αναδιβάζονται εις 2 εκατ. περίπου (νεκρούς, τραυματίαις και αιχμαλώτους). Κατά τον πόλεμον του 1870/71 το σύνολον των Γερμανικών άπολειών ανήλθεν εις 26.000 νεκρούς!

Ο άπολογισμός της πρώτης τριμηνίας, εκ στρατιωτικής άπόψεως αναλόμενος, παρουσιάζει άποτέλεσματα εθνικά δια την Γερμανίαν. Οτιω και επί των δύο μετώπων ο πόλεμος διεξάγεται επί μη Γερμανικού έδαφους, η πρωτεύουσα της Γαλλίας έχει μεταφερθή εις Bordeaux από της 2 Σεπτεμβρίου (ν. ημ.), φρούρια ως το Liege, Namur, Maubeuge, Anvers κατορθώθη να άλωθώσιν εντός ολίγων ημερών. Υπό πάντων δμολογείται η ύπεροχή του Γερμανικού στρατού, η οργάνωσις του έναερίου και ύποβρυχίου στόλου. Ο πραγματικός εχθρός της Γερμανίας δεν αντιπροσωπεύεται μέχρι της στιγμής από τα φονικά δπλα των πολεμίων της. Οικονομικώς η Γερμανία θα όπέστη άνυπολογιστους συμφοράς εκ της άδυναμίας της να άμφοισθη μέχρι σήμερα την κυριαρχίαν των θαλασσών. Εκ των άκωνών εξηφανίσθη ο ισχυρός εμπορικός στόλος, ο όποιος μετέφερεν εις τα πάντα σημεία της γης τα προϊόντα της Γερμανικής βιομηχανίας. Εάν το έξωτερικόν εμπόριον της Αγγλίας κατά την τριμηνίαν ταύτην παρουσιάζη μείωσιν 2 1/2 δισεκατ. φράγκων, εις πόσον άρά γε ποσόν να άνέρχεται η μείωσις του Γερμανικού έξωτερικού εμπορίου, του πανταχόθεν άποκειλιμένου και ού η κίνησις ανήλθε τελευταίως εις 25 δισεκατ., Εάν εν τούτοις, παρ' ελασ τας εκ του άποκειλισμού τρομεράς καταστροφάς, η Γερμανία είναι η μόνη χώρα, ητις δεν κατέφυγεν εις το χρεοστάσιον, τούτο όφείλεται εις την καταπληκτικήν οικονομικήν οργάνωσιν, δι' ης κατορθώθη η κνησιοποίησις των μεγάλων άποθεμάτων, τα όποια συνεσωρεύθησαν εις την χώραν κατά την τελευταίαν 30ετίαν εκ των κερδών της βιομηχανίας και του εμπορίου.

Ο μοναδικός αυτός πόλεμος με τους κολοσσαίους αριθμούς ελλόγους αναγκάζει τινα να θέσθ το ερώτημα: Είναι δυνατόν ο τρομερός αυτός άγών να διαρκέσθ επί πολύ άνευ οικονομικής έξαντλήσεως των εμπόλεμων; Οι μεγάλοι οικονομολόγοι, μεταξύ άλλων ο Sir Robert Giffen, διασχυρίζονται ότι οι λαοί της σήμερα, δια της εισαγωγής των μηχανών και της σύσσωρεύσεως του πλούτου, δύναται να άνθέξωσιν εις σπατάλην έφ' ίκανόν χρονικόν διάστημα άνευ σημείων έξαντλήσεως, πράγμα όπερ έθεωρείτο δυσχερότατον κατά την πρό της έφευρέσεως των μηχανών περιόδον. Ο πλούτος των Εύρωπαϊκών κρατών κατά την τελευταίαν 30ετίαν ηύξησε κατά 40-60%, μόνον ο πλούτος της Γαλλίας ανήλθεν από 216 δισεκατ. κατά το 1880 εις ύπερ τα 300 δισεκατ. Αι οικονομίαι αύται άνέρχονται εις ίκανάς εκατοντάδας δισεκατ., ο δε τρομερός πόλεμος δύναται να διαρκέσθ επί έτη, όπως σπαταλήθθ μόνον το χρήμα τούτο.

Μία έλλπις ύπάρχει ταχύτερον τετραματισμού του πρωτοφανούς άγώνος, η δ' έλλπις αύτη έγκείται εις μίαν συμβιβαστικήν λύσιν των μεταξύ των εμπόλεμων έκκερμαδών λογαριασμών. Δικαιωνζόμενον του πόλεμον ύπάρχει μέγας κίνδυνος, μήπως, κατά το λατινικόν λόγιον duobus litigantibus tertius gaudeat, τα όφελήματα, περι όν έρίζονται τα Εύρωπαϊκά κράτη μεταξύ των, όφεληθώσι τρίτοι. Μη λησμονώμεν ότι πέραν των άκωνών ύπάρχουσι κράτη μεγάλα και ισχυρά, αναμένοντα όπως εκμεταλλευθώσι την σημερινήν περίστασιν. Εκ της παρατάσεως της πάλης και της έξαντλήσεως των Εύρωπαϊκών Μεγάλων Δυνάμεων κινδυνεύει ν' άπολεσθθ η ύπό της ήπειρον μας επί 25 αίωνας έξασκουμένη ήγεμονία επί της γης, η ήγεμονία εκείνη, η όποία έκευδήθη δια ποταμών αιμάτων επί της πεδιάδος του Μαραθώνος και εις τα ύδατα της Σαλαμίνας.

Μ. Σ. ΕΥΛΑΜΠΙΟΣ

ΣΤΕΚΚΕΤΙ

ΑΜΙΑΛΗΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Όταν τα φύλλα ρίζ' η χειμωνιά, και θυμηθής το μνημά μου το κορό, λουλουδιμένο εκεί σε μιá γωνιά θα τώβρης μέσα 'ς το νεκροταφείο.

Σκόμπε και βάλε 'ς τα χρυσά μαλλιά δσ' από μέσα μου βγήκαν λουλουδία. Είν' άγραφή έρωτική λαλιά, είνε παληά άμύλητα τραγούδια.

Μετάφρασις ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

ΑΘΗΝΑΪΚΑΙ ΣΙΛΟΥΕΤΤΑΙ

Δ*

ΑΝ είναι γνωστόν αν είναι ο συμπαθητικότερος — ύπάρχουν και παράξενοι εις αυτόν τον κόσμον — βεβαίως όμως είναι ο εύγενικότερος όλων λόγιος. Νομίζεις ότι ένεφανίσθη εις τον κόσμον με χειρότητα gris patle.

Αν πιστεύσθ κανείς εις τα παραδόξα της μετεμψυχώσεως, θα παραδεχθθ μαζί ότι εξέπεσεν εις την εποχήν μας λιποτάκτης κάποιος βασιλικής αύλης περασμένων χρόνων.

Τόν βλέπω ακόμη άνερχόμενον εις τον έξώστην της Ύφρας με μεταξίνην κλιμακα, και βλέπω τα βαρύτεμα τρίχαπτα του στολίζου τον έξόλοσηρικού μανδύαν του.

Αναπνέω το άρωμα των ίων που συνέλεξε μιαν νύ-

κτα εις το πάγκον του Τριανόν, και ζηλοτυπώ την πουδραρισμένην του Μορκεσιάν, εις την όποιαν τα προσφέρει μεταξύ δύο ύποκλίσεων Μενουέτου.

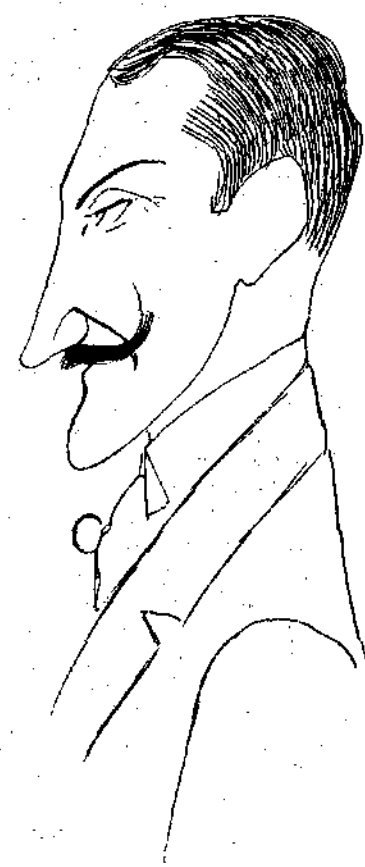
Είναι ο ολιγότερον σύγχρονος άνθρωπος.

*

Υπάρχει, κινείται, δημοσιογραφεί, χορεύει — είναι χορευτής θαυμάσιος —, και όμως δεν ήνώλησε κανένα δεν ύπάρχει παράδειγμα άνθρώπου τον όποιον προσέβαλεν εις την δημοσιογραφίαν, όπως δεν ύπάρχει πόδι κυρίας το όποιον επέτησεν εις τον χορόν.

Αι κακά γλώσσαί λέγουν ότι είναι αισθηματίας. Έξ ιδίας πείρας βεβαίω ότι είναι.

ΑΤΕΙΣ

ΘΡΥΨΑΛΑ

ΟΙ άρχαίοι θεοί άγαπούσαν την κνίσαν των διαφόρων ψητών. Ο Θεός μας θέλει το λιβάνι. Αν δημιουργηθθ όμως κανένις νεότερος Θεός, αυτός βεβαίως θα προτιμώ τον καπνόν των παλαιών χαρτονομισμάτων.

Μόνον εις το τραπέζι του κανείς ήμπορεί να περιγράψθ τας καλλονάς της φύσεως. Όταν ήμ μέσα εις την φύσιν, τότε ριχνονται ένα πλήθος έντυπώσεων να έμπουν μέσα εις την ψυχήν του, όλας μαζί, και όπως συμβαίνει εις αυτάς τας περιστάσεις, μένουں όλας άπ' έξω.

Όχι μόνον εις το θέατρον δεν άνεχόμεθα να ύποκρίνεται κανείς πάθημα, το όποιον έχει, αλλά και εκτός του θεάτρου προτιμώμεν την μίμησιν από την άλληθειαν. Απόδειξις, ότι μας άφύσσουν οι έξουρισμένοι, άλλ' όχι και οι σπακοί

Έξήγησα από την μνήμην μου μιαν έντύπωσιν των παιδικών μου χρόνων, και αύτη μου έστειλες πονόδοτον. Ας λέγουν ότι θέλουν δια τα όνειρα. Το βέβαιον είναι ότι, αν όης στον ύπνο σου πώς πέθανες, να είσαι βέβαιος, ότι το όνειρον αυτό, άργά η γρήγορα, θα άληθεύσθ.

Κάποιος ήρώτησεν ένα βιβλιοθηκάριον, αν έχει βιβλία δια τους τυφλούς, και αυτός απήντησε: δια τους τυφλούς όχι, δια τους κωφούς... όλα.

Η αναδάσωσις της πεδιάδος των Αθηνών, κατά τους αντιπρονούντας, μοιάζει σαν την άπόφασιν να φορέσουν εις ένα γυμνόν έγαλμα του Φειδίου βρακί, κρούσινον μάλωτα.

Μελαγχολικός έκάθισα στο περιγιάλι και ζήτησα άπ' το κύμα παρηγορία. Και κείνο μούφερε μιá λεμονόκουπα.

Δ. Γε. Κ.

Η ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΑΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΑΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ

(ΥΠΟ ΤΟΥ HON. PEMBER REEVES)

Σημ. M. Το λίαν ενδιαφέρον και επίκαιρον άρθρον περί των Αποικιών της M. Βρετανίας, του οποίου μετάφρασην σήμερον προσφέρουν εις τους αναγνώστας των τα «Παναθηναϊκά» ἐδημοσιεύθη εις τὸ ἐν Λονδίῳ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «The British Australian» τῆς 30ῆς Ἰουλίου. Ὁ συγγραφεὺς του εἶναι ὁ καλὸς καὶ πιστὸς τῆς Ἑλλάδος φίλος ὁ Honorable W. Pember Reeves, ὁ ἄλλοτε χρηματίας ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ τῆς Ἐργασίας (Labour) εἰς τὴν Νέαν Ζηλανδίαν, ἣν κατόπιν ἀντεπροσώπευσε παρὰ τῆς M. Βρετανίας. Ὡς γνωστόν, τὸ ἀξίωμα τοῦτο τοῦ ἀντεπροσώπου (High Commissioner) συνεπάγεται καὶ τὸν ἰσόβιον τίτλον τοῦ Honorable. Παρατηθεὶς αὐτοῦ μετὰ τινὰ ἔτη, συνεπεία Κυβερνητικῆς μεταβολῆς ἐν τῇ Νέῃ Ζηλανδίᾳ, διαρτίσθη Πρώτανις τῆς ἐν Λονδίῳ Σχολῆς τῶν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν. Μέλος ἐκ τῶν πρώτων τοῦ κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1912 συσταθέντος ἐν Λονδίῳ Αἰγαίουπελαγίτικοῦ Κομιτάτου, ἐπεξέτεινε τὴν ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ δρᾶσίν του εἰς ὅλα τὰ συμφυρὰ αὐτῶ ζήτήματα καὶ δὲν ἐπαυσε γράφειν εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ καὶ δημοσιεύειν φυλλάδια ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑπειρωτικοῦ ζήτηματος. Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1913 ἐσύστησε μετ' ἄλλους Ἄγγλους φιλέλληνας καὶ φιλοπατριῶδας ὁμογενεῖς τῆς Ἀγγλίας τὸν Ἀγγλο-Ἑλληνικὸν Σύνδεσμον, μεθ' οὗ συνεχωνεύθη τὸ Αἰγαίουπελαγίτικόν Κομιτάτον, ἐκλεγείς ὁμοφώνως πρόεδρος του.

Ἀθήναι, 1 Ὀκτώβριον 1914.

Δ. Π. Π.

Αἱ ἀποικίαι τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας ἀριθμοῦν ἐπὶ τοῦ παρόντος δεκαπέντε περίπου ἑκατομμύρια λευκοῦ πληθυσμοῦ. Μετὰ τὴν λέξιν «Ἀποικία» ἐννοοῦμεν εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο τὰς ὑπερπόντιους ἐκεῖνας κτήσεις, αἱ ὁποῖαι χαίρουσι αὐτόνομον διοίκησιν, ἔχουσι ἄξιον λόγον λευκὸν πληθυσμὸν καὶ κλίμα πρόσφορον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν εὐδωσίαν τῆς φυλῆς μας. Εἶναι χάραξ, ὅπου ἡ Ἀγγλικὴ οἰκογενεακὴ ζωὴ ἠμπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὅπου αἱ Ἀγγλικαὶ οἰκογενεαὶ περιλαμβάνουσι εὐρώστους γυναῖκας καὶ παιδιά χάραξ τέλος κατάλληλοι διὰ τοὺς Ἀγγλικούς πολιτικούς καὶ κοινωνικούς θεσμούς. Αἱ ὑπερπόντιοι αὗται κοινότητες εἶναι ἤδη πολυπληθεῖς καὶ, μετὰ τὴν ἐξαίρεσιν τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς, ὁ λευκὸς πληθυσμὸς τῶν αὐξάνει ταχέως. Εἰς δύο ἢ τρία ἔτη ἡ καθεμία ἀπὸ αὐτὰς θὰ εἶναι τετράκις μεγαλυτέρα τῆς Ἰρλανδίας, εἰς δέκα ἢ δώδεκα θὰ ἔχη πληθυσμὸν δώδεκα ἑκατομμυρίων. Μετ' ἄλλους λόγους, ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν θὰ εἶναι ἴση πρὸς ἔθνος κρατῶν καὶ ὡς πρὸς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἰσχυρὴν δύναμιν θὰ ὑπερβαίῃ τοῦτο. Τὸ ἔξωτερικὸν ἐμπορίον τῶν ἀνέρχεται ἤδη σχεδὸν εἰς 460 ἑκ.

λίρων ¹ κατ' ἔτος καὶ αὐξάνει καταπληκτικῶς. Ἡ βιομηχανία τῶν μικρὰ ἀπὸ Ἀγγλικῆς ἀπόψεως, κἀμνει σημαντικὰς προσόδους καὶ αἱ ἀποικίαι φράζονται διατεθειμέναι νὰ τὴν ἐνθαρρύνουν ἐν ἀνάγκῃ καὶ μετὰ σπουδαίας φορολογικῆς θυσίας. Ἀλλὰ ἡ δύναμις τῶν Βρετανικῶν ἀποικῶν δὲν συνίσταται μόνον εἰς ἀριθμούς. Οἱ κάτοικοι κατάγονται ἀπὸ Βρετανικὰς, Γαλλικὰς καὶ Ὀλλανδικὰς φυλάς μετὰ δὲσιν Τεντονικοῦ καὶ Σκανδιναυικοῦ αἵματος. Μετ' ἄλλους λόγους ἔχουσι μέσα τῶν τὰ συστατικῶν τῶν καλύτερων Εὐρωπαϊκῶν φυλῶν. Παρ' αὐτοῖς ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶναι γενικῇ ἐπιδιώκεται δὲ πρὸς τούτους ἡ βελτίωσις καὶ ἐπέκτασις τῆς ἀνωτέρας ἐκπαίδευσεως. Ζῶντες εἰς ὑψηλὴν περιωπὴν εὐμαρείας μετὰ σχετικῶς πολλὴν ἄνεσιν καὶ εἰς ἀτμοσφαῖραν δημοκρατικῶν θεσμῶν δύνανται ν' ἀσχολῶνται περὶ τὰ κοινὰ. Βλέπομεν ἐπομένως ὅτι εἶναι φυλὴ ἀνδρική ἀνεξάρτητος καὶ ἐξόχως νοήμων, ἐντριβῆς εἰς ἑκτακτον βαθμὸν περὶ τὰ πολιτικὰ καὶ τὴν τέχνην τοῦ αὐτοκυβερνήσθαι. Ἐδειξεν ἤδη καταπληκτικὴν ἱκανότητα εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ἰδίων ὑποθέσεων τῆς Δι' ὀλίγας κοινότητος θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι μετεχειρίσθησαν, ὡς αὐταὶ, τὰς ἐκτάκτους ἐλευθερίας, αἷτινες ταῖς παρεσχέθησαν, τόσον σωφρόνως καὶ χωρὶς νὰ προσενηθῶσιν μεγάλας ἀδικίας ἢ μεγάλα κακά.

Ἔως τώρα αἱ ἀποικίαι ἀπησχολοῦντο σχεδὸν καθ' ὅλοκληρον ἀπὸ τὰς τοπικὰς τῶν ὑποθέσεις. Ἡ τραχεῖα πάλη τῶν πρὸς ἄγριον περιβάλλον, ὁ βαρὺς ἀγὼν πρὸς θεμελιωσιν κράτους πολιτισμένου ἀπερρόφων ὄλων τῶν τὸν καιρὸν καὶ ὄλην τῶν τὴν ἱκανότητα. Πρὸ ὀλίγου, αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐργασίας τῶν ταύτης ἐπέσυραν ἐλάχιστα τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἔξω κόσμου, καίτοι ἤδύναντο νὰ εἶναι γόνιμον πεδῖον μελέτης εἰς τοὺς περὶ τὰ οικονομικὰ καὶ τὴν ἱστορίαν ἀσχολούμενους. Ἐπ' ἐσχάτων τὰ πράγματα ἤλλαξαν πολὺ καὶ τὸ πολὺ κοινὴν ἔλαβεν ἰδέαν τοῦ συντελουμένου ἔργου. Οὕτως αἱ ἀποικίαι παρήλθον τὸ πρῶτόν τῶν στάδιον ἢ στοιχειωδέστερα ἐργασία ἔχινε τὸ δυσκολώτερον μέρος τοῦ ἔργου ἀπεπερατωθῆ. Εἰς τινὰ μέρη ἔξακολουθεῖ ἀκόμη ὁ ἀγὼν τῶν σκαπανέων καὶ τῶν ἀπομεμονωμένων ἀγωνιστῶν κατὰ τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως,

¹ 10,150 ἑκατ. δραχμῶν. Σ. Μ.

καὶ οἱ πρόσκοποι τοῦ πολιτισμοῦ σταθερῶς προχωροῦν πρὸς κατάληψιν τῶν μὴ ἐκπολιτισθέντων τμημάτων. Ἀλλ' οἱ πλείστοι τῶν Ἀποικῶν δὲν εἶναι πλέον ἀπομεμονωμένοι σκαπανεῖς καὶ τραχεῖς ξυλοτόμοι. Σήμερον εἶναι ἐπιστήμονες, μηχανικοὶ, καταστηματαρχαί, μεταλλουργοὶ, κτηνοτρόφοι καὶ γεωργοὶ, ζῶντες ζωὴν συνήθως εὐμαρῆ, καίπερ ἴσως μᾶλλον μονότονον, καὶ ἔχοντες ἀρκετὸν καιρὸν ν' ἀφιερῶσιν εἰς τὸν ἑαυτὸν τῶν. Εἶναι μεταξὺ τῶν μεγαλυτέρων ἀναγνώστων ἐφημερίδων, βιβλίων καὶ περιοδικῶν τοῦ κόσμου, δεκνύουσι δὲ πολὺ περισσότερον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν παγκόσμιον κίνησιν παρ' ὅσον συνήθως νομιζέται. Κατὰ φύσιν δὲ συνέκειαν οἱ κάτοικοι καὶ αἱ Κυβερνήσεις τῶν ἀνδρωθεῖων ἤδη ἀποικῶν δεκνύουσι σημαία τῆς ἐνημερότητός τῶν ὄχι μόνον τῶν Βρετανικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν διεθνῶν ζητημάτων. Ἦρχισαν νὰ λαμβάνωνται ἀρκετὰ ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν Βρετανικὴν Αὐτοκρατορίαν, καὶ τοῦτο περιμένομεν ὅτι θὰ γίνεταί ἀκόμη περισσότερον προϊόντος τοῦ χρόνου. Ὡστε ἐδῶ ἔχομεν ἐπικειμένην μεταβολὴν πολιτικὴν καὶ διπλωματικὴν ἐντός αὐτῆς τῆς Βρετανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Πρὶν εἰπώμεν πλεῖοτερα περὶ τῆς φάσεως ταύτης τῆς πραγματοποιουμένης μεγάλης μεταβολῆς, καλὸν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχήν μας ἐπὶ ἄλλης ἐπίσης σπουδαιοτάτης, καίτοι σιωπηρῶς τελουμένης ἐντός αὐτῶν τῶν Ἀποικῶν, ἐπαναστάσεως. Αὕτη εἶναι ἡ βαθμιαία μετατόπισις τῆς πολιτικῆς δυνάμεως ἀπὸ τὰ οικονομικὰ ἰδρύματα καὶ τοὺς μεγάλους γαιοκτῆμονας καὶ τὰς πλουσίας τάξεις τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐξοχῶν εἰς τοὺς μικροὺς γεωργοὺς καὶ τὴν ὀργανωμένην τάξιν τῶν ἐργατῶν. Ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐφθάσεν εἰς μεγαλύτερον σημεῖον εἰς τὴν Αὐστράλιαν, ὅπου ἤδη παρετηρήθη τὸ φαινόμενον Ὑπουργείου τεχνιτῶν κυβερνῶντος ἐπιτυχῶς ἠπείρου σχεδὸν ἐπίσης μεγάλῃ ὡς ὀλόκληρον τὴν Εὐρώπην. Δὲν εἶναι ἐδῶ ἡ περίστασις νὰ συζητήσωμεν τὰ πλεονεκτήματα ἢ τὰ μειονεκτήματα τῆς Αὐστραλικῆς Ἐργατικῆς κυβερνήσεως καὶ τὴν πολιτικὴν αὐτῆς. Ἀρκεῖ νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ Αὐστράλια ἐξηκολούθησε νὰ εἰημερῇ καὶ ὑπὸ τὴν Κυβέρνησιν ταύτην καὶ νὰ σημειώσωμεν κυρίως ὅτι ἡ δρᾶσις τῶν πολιτικῶν τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος κατ' οὐδὲν ἡλάττωσε τοὺς ἐγκαρδῖους δεσμούς τοὺς συνδέοντας τὴν Ἀποικίαν μετὰ τῆς Μητροπόλεως. Τοῦλάχιστον, ὅτε ἦσαν εἰς τὰ πρίγγμια, δὲν προσέβη-

σαν εἰς οὐδὲν διάβημα δυνάμενον νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀνησυχίαν τοῦ κοινῶ καὶ νὰ ἀναστειλῇ τὴν πρὸ στιγμῆς ἐξηγηθεῖσαν μετατόπισιν τῶν πολιτικῶν δυνάμεων. Ἡ δημοκρατικὴ ἐξέλιξις ὠδήγησεν ἤδη τὴν νομοθεσίαν πρὸς πολλὰ περιορῆγα καὶ καταπληκτικὰ πειράματα. Ἐν ἐξ αὐτῶν, τὸ μᾶλλον ἄξιον λόγου — τὸ βεβαίως ἰσοδυναμοῦν πρὸς ἐπαναστάσιν — εἶναι ἡ κατάστασις τῶν γαιῶν. Παντοῦ βλέπομεν

W. PEMBER REEVES

μεγάλους γαιοκτῆμονας καὶ μεγάλας Ἐταιρίας κατόχους γαιῶν νὰ παλοῦν εἰς τὴν κυβερνήσιν μεγάλας ἐκτάσεις, αἷτινες χωρίζονται καὶ διαμοιράζονται εἰς μικροκτηματίας καὶ μισθωτὰς τοῦ Κράτους. Ἐνίοτε ἡ τοιαύτη κατάστασις ἐπισπεύδεται διὰ νομοθεσίας ἐπιβαλλούσης φορολογίας ἢ περιοριζούσης τὴν γαιοκτησίαν. Ἀλλὰ συχνότερον εἶναι ἀποτέλεσμα ἀναποδράστων οικονομικῶν λόγων καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς κοινῆς γνώμης, ἢ ὁποῖα, κυρίως εἰς τὸν Καναδᾶν,

έγινεν άφορμή ώστε μεγάλα Έταιρείαι, ως ή του Hudson Bay και ή του Σιδηροδρόμου του Ειρηνικού Ωκεανού, να διαμοιράσουν διά έμπορικούς και πατριωτικούς λόγους μεγάλας έκτάσεις γαιών εις τούς μικροκτηματίας. Τοῦτο εξακολουθεῖ να γίνεται σταθερώτατα, εις τοιαύτην δέ κλίμακα, ώστε έντός είκοσιν έτών οί μεγάλοι γαιοκτήμονες τών Αποικιών να κατακτήσουν ελάχιστοι τόν αριθμόν. Μόνον οί γεωρρίζοντες εκ πείρας πόσον τό μονοπώλιον της ιδιοκτησίας δύναται να επιδράση επί της προόδου τών άτόμων και της πολιτικής μιās χώρας δύναται να εκτιμήσουν την σημασίαν της έπελεύθους μεταβολής. Μετά είκοσιν έτη από τοῦδε ή Κυβέρνησις τών Αποικιών θα είναι σχεδόν αποκλειστικώς εις χείρας μικροκτηματιών, γεωργών, εργατών, καταστηματαρχών και ύπαλλήλων. Βεβαίως θα ύπόσχη πάντοτε σπουδαία και σημαίνουσα τάξις μεγαλοκτηματιών εις τά άγροτικά κέντρα και επιστημονών εις τās πόλεις, οκτινες διά της βιανότητος θα επιβάλλωνται. Αλλ' ή επιβολή του πλούτου και μόνου θα είναι ελάχιστη. Και ή διαφορά μεταξύ τών δημοκρατιών τών Αποικιών μας και τού είδους της δημοκρατίας, ήτις θάλλει εις τās Ηνωμένες Πολιτείας με τούς εκατομμυριούχους της και τά «τράστ» της, θα είναι αξιοσημείωτος. Η τάσις της πολιτικής τών Αποικιών εις τό μέλλον θα είναι να πολλαπλασιαζώνται μεν τά δημοκρατικά και σοσιαλιστικά πειράματα, αλλά να μην υπερβαίνουν τό σημείον, εκειθεν του όποιου ή τάξις τών άγροτών μικροκτηματιών θα παύση να παρέχεται. Οτι οί μικροί γαιοκτήμονες θα είναι επί του όλου στοιχείον συντηρητικόν, δεν φαίνεται επιδεικτικόν άμφιβολίας, άλλ' έξ άλλου, επειδή θα είναι ανεπτυγμένοι και, εν συνόλω, νοήμονες, δεν έπεται ότι θα ώσι και στοιχείον αντιδραστικόν.

Η σύντομος αυτή σηαγραφία τών Αποικιών είναι αναγκαία διά να καταστήση καταληκτικόν εις τούς Αγγλους τό είδος τών κοινοτήτων, τās όποιās θα έχου συντόμως να παραδεχθούν ως ένα είδος συνεταιρών εις την διοίκησιν της Αυτοκρατορίας. Νομίζω ότι ο συνεταιρισμός αυτός ήρχισε να συντελήται. Όταν, πρό 14 έτών, αί Αποικίαι ήσαν εις θέσιν να προσφέρουν, κατά τās στιγμάς σπουδαίας κρίσεως¹, μικράν τινα βοήθειαν εις την Μητρόπολιν, ξεκλάγησαν πράγματι βλέπουσαι ότι γίνονται δεκταί με άνοικτάς άγκάλας και ότι μεγάλα έκδηλώσεις αγάπης ανταπεκρίνοντο εις την προσφοράν των.

Επί μακρόν αί Αποικίαι είχαν συνηθίσει να

βλέπουν ότι άκριβοπλήρωναν την τοπικήν των άνεξαρτησίαν με την λεπτιώς ευγενικήν ψυχρολουσίαν, διά της όποιās οί Αγγλοι τούς ύπεδέχοντο κάθε φοράν που έδειχναν ενδιαφέρον διά τά της Αυτοκρατορίας. Όστε ή χαρά των ήτο μεγάλη, όταν τοίς έπετρέπη να λάβουν μέρος εις τās περι αυτής συζητήσεις. Ησαν πάντοτε έτοιμοι να αύξησουν και να κανονίσουν τās εισφοράς των διά την υπεράσπισιν της Αυτοκρατορίας και σήμερα οί πολιτικοί των ήγάται ευρίσκουν τόν καιρόν ή μάλλον, άποσπώμενοι από τās άσχολίας των εις τās ύποθέσεις του τόπου των, τόν άφιερώνουν εις την συζήτησιν τών Ίμπεριαλιστικών άναγκών. Και ούτως είδομεν την Βουλήν του Καναδά επί μήνας άπησχολημένην εις την συζήτησιν του καταλληλοτέρου τρόπου συμμετοχής εις την ναυτικήν άμυναν της Αυτοκρατορίας. Όχι πρό πολλού χρόνου κρίσις πολιτική εις την Νότιον Αφρικήν, εξαγαγούσα την ανασύστασιν Ισχυράς κυβερνήσεως και την απομάκρυνσιν από της Αρχής πανιοχύρου Υπουργού, αίτιαν είχε την μέλλουσαν στάσιν της Νότιου Αφρικής ως προς τόν Ίμπεριαλισμόν. Ο πρωθυπουργός της Αυστραλίας, άνήκων εις τό Εργατικόν Κόμμα, ύπέδειξε την ανάγκην, πριν καταλήτη την άρχήν, Συνδιάσκεψαν εις Βανκούβερ όπως συζητήση τās πιθανότητας κοινής ενεργείας τών Αποικιών εις τά της Αυτοκρατορίας. Έξέχον μέλος του Υπουργείου της Νέας Ζηλανδίας ήλθε πέρυσιν εις τό Λονδίνον, όπως συζητήση μετά του Αγγλικού Υπουργικού Συμβουλίου περί του μέρους, ο έπρόκειτο ή άποικία να διαδραματίση, κατά την άμυναν της Αυτοκρατορίας. Τελευταίως Καναδός αντιπρόσωπος ήκαμε τό αυτό. Επί δέκα έτη ή πολιτική και ή ναυτική ένός τών μεγάλων πολιτικών κομμάτων της Αγγλίας έπηρεάσθη ζωτικώτατα από τό ζήτημα της Ίμπεριαλιστικής φορολογίας και από τās επ' αυτού εκδηλουμένας γνώμας τών Αποικιών¹.

Πρό είκοσιν έτών τοιαύτη συνάφεια τών Αποικιών προς την Μητρόπολιν, ως ή εμφανιζομένη υπό τών άνω παραδειγμάτων, θα έθεωρείτο αδύνατος. Το ζήτημα είναι, εάν ή μεταβολή αυτή θα σταματήσει εδώ ή εάν θα ιδωμεν έντός της μελλούσης εικοσαετίας και άλλας μεταβολάς ίσως επίσης σπουδαίας. Φρονώ ότι αναποφεύκτως θα έπέλθουν και άλλαι μεταβολαί, όλαι με την κατεύθυνσιν συσφιγγέως τών Ίμπεριαλιστικών δεσμών και ότι μόνον κεντρό-

¹ Το κόμμα τών Ένωτικών και του πρό μικρού άποθανόντος J. Chamberlain, του προτείναντος τό Tariff Reform.

φις δύναμις, προερχομένη εκ τών Αποικιών, ή άλλη άποκρουστική εκ της Μητροπόλεως θα δυναθή να ανακόψη την όρμην ταύτην. Πρό μιās γενεάς φυλετικά ζητήματα αναφυόμενα εις τινα μέρη τών Αποικιών έφαινοντο αντιπροσωπεύοντα την κεντρόφυγα ταύτην δύναμιν. Οί Γάλλοι του Καναδά δεν είχαν έντελώς συνδιαλλαγή με την Αυτοκρατορίαν οί Ολλανδοί της Νότιου Αφρικής την άντεπολιτευόντο φανερά. Κοινώς επιστεύετο ότι πολλοί Ιρλανδοί, ύπηρετούντες υπό την σημαίαν μας, δεν θα έλυπούντο βλέποντες τās Αποικίας άποσπώμενας από την Μητρόπολιν. Σήμερον οί Γάλλοι του Καναδά, καιερ ίσως όλιγώτερον ένθουσιαιδώς ή οί Αγγλοι, άσπάζονται την Ίμπεριαλιστικήν ιδέαν. Διά τούς Ολλανδούς της Νότιου Αφρικής άρκεί να σημειωθή ότι Ολλανδός πρωθυπουργός διεκινδύνεσε τό χαρτοφυλάκιόν του προκαλών τό αντιμπεριαλιστικόν κόμμα ή, όρθότερον ειπείν, τά λείψανά του. Μάλιστα πρέπει να σημειώσωμεν ότι μεταξύ τών αντιπάλων του, οί της άκρας άριστεράς μεταχειρίζονται γλώσσαν πολύ ήπιωτέραν και φιλικωτέραν παρ' ό,τι συνηθίζεται πρό ήμισείας γενεάς. Όσον άφορρά τούς Ιρλανδούς άποίκους, άρκεί να είπωμεν ότι σήμερα οί βλέψεις των δεν διακρίνονται από τās τών Αγγλικής και Σκωτικής καταγωγής δημοεθνών των. Κατ' έμέ, εις και μόνον παράγων δύναται να ψυχράνη τόν Ίμπεριαλιστικόν ένθουσιαισμόν τών Αποικιών. Και ούτος είναι ή αύξησις τών Ίμπεριαλιστικών στρατιωτικών και ναυτικών βαρών εις βαθμόν τοιοούτον, ώστε να καταστάσι δυσβάστακτοι. Τοιαύτην αύξησιν, καιτοι άπίθανον, δυνάμεθα όμως να φαντασθώμεν. Οί Ίμπεριαλισταί και οί Αγγλοι πολι-

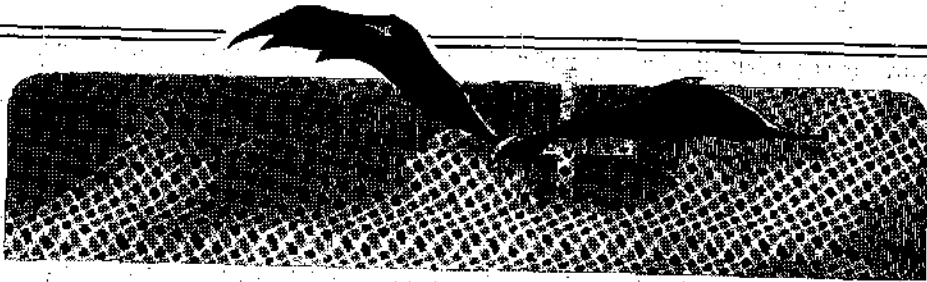
τιοί μας πρέπει να την προσέχουν. Και ταῦτα μεν ως προς τās Αποικίας. Εις την Μεγάλην Βρετανίαν δεν βλέπω σοβαρά αίτια φόβου άναπτύξεως αισθημάτων κατά τών Αποικιών. Εις πολλές περιστάσεις αί Αποικίαι έλαβον την σοφήν πρόνοιαν να άποκρούσουν θεομώς κάθε έγωιστικήν επιθυμίαν φορολογίας τών τροφίμων τών Βρετανών καταναλωτών, όπως γεμίσουν τά θυλάκια τών καλλιεργητών και εξαγωγέων της άποικίας των. Τοῦτο έπρεπε να επαρκέση προς διάλυσιν τών εν τη Μητροπόλει παρατηρουμένων πολλών ένδοιασμών. Όσον άφορρά τά λοιπά, έννοώ πολύ καλά ότι εν Λονδίνω ή παραδοχή τών Αποικιών εις είδος συνεταιρών εις την διευθέτησιν τών ζητημάτων της έξωτερικής πολιτικής γεννά διαταγμούς εις τās ψυχάς των.

Ίσως δεν έχουν άδικον, επειδή τοῦτο σημαίνει σπουδαίαν επαναστατικήν μεταβολήν. Και όμως ο σκοπός του άρθρου τούτου θα απέτύγχανεν, αν δεν απέδειξεν, έστω και άσθενώς, ότι οί Αποικιοί του έγγις μέλλοντος δεν είναι πιθανόν να καταστούν επικίνδυνοι ή άλογοί συνεταιροί. Η πρώτη των επιθυμία θα είναι να βοηθήσουν την Αγγλίαν' αλλά κυρίως θα θέλουν την ύπαρξιν ειρήνης και φιλίας προς όλην την ανθρωπότητα. Κοινοτήτες συνιστάμεναι από ήσυχους και φιλέργους εργατάς, ως αυτούς που περιέγραφα, δεν είναι πιθανόν να εύνοήσιν σπάταλον πολιτικήν. Ούτε όμως είναι δυνατόν να φαντασθώμεν ότι επιθυμούν να παράσχουν πράγματα εις την Μητρόπολιν των ή να την ταπεινώσουν. Αυτή θα παραμείνη ο προεξέχων συντάειρος της Ένώσεως και θα άπολαμβάνη του εις αυτήν όφειλομένου σεβασμού.

Μετάφρ. Α. Π. ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟΥ

¹ Τόν Βοεζικόν πόλεμον. Σ. Μ.

ΤΟ ΕΡΗΜΟ ΜΝΗΜΑ

Έκει σε' ακροθαλάσσι,
πού τρέχει νά ξεσπάση
τὸ πελαγήσιο κύμα
καὶ κλαίει, μουρμουρίζει,
ὄργίζεται κι' ἀφρίζει,
ὕψωνετ' ἕνα μνήμα.

Στὴν ἐρημιὰ τοῦ Ἀπείρου,
πού πνέει μυστήριο γύρου,
ποὶ τῶχον κτίζει χέρια;
Οἱ λίθοι του κυλοῦνε
καὶ τρώγονται, μαδοῦνε
ἀπὸ τ' ἀγριοκαίρια.

Θαλασσοπούλι πλάνο
ἔδω στὸ μνήμ' ἀπάνω
στριγγόφωνο σταθμεύει.
Ἡ πένθιμη κραυγὴ του
στοῦ πόντου τοῦ ἀτρυγῆτου
τὸ βογγητὸ χωνεύει.

Σίφρος, Ἰούλιος τοῦ 1914.

Α. ΠΡΟΒΛΕΪΤΙΟΣ

* ΤΑ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΤΟΥ "ΕΜΔΕΝ," *

Τὸ ἠρώτικόν «Ἐμδεν» δὲν ἄφησε καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀνενόητον, κατὰ τὸ διάστημα τῶν μυστη-
ρικῶν τοῦ περικυκλιῶν. Ἡ εἰκὼν μας—ἀντίγραφον ξένης—παριστᾷ εἰς τὸ βάθος τὸ Γερμανικόν
δοκητήριον κατ' ἕνα ὄραν συλλαμβάνει τὸ Ἑλληνικὸν ἐμπορικὸν ἀετιόπλοιο «Ποντοπόρος».

ΕΡΓΑ ΜΕΓΑΛΩΝ
ΖΩΓΡΑΦΩΝ * * *

ΜΙΑ ΣΤΑΚΤΟΠΟΥΤΑ

JOSEPH BAIL

ΜΙΑ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ

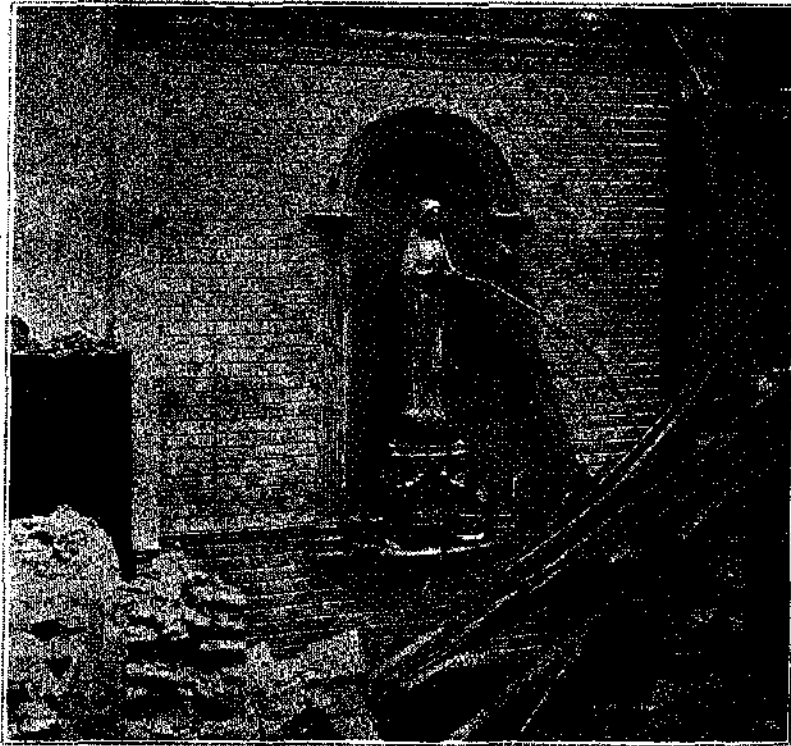
Ἡ Φιλοδασική Ἐνωσις ἤρχισε γενναίαν ὑπὲρ τοῦ πρασίνου προπαγάνδαν.
ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλείσης, τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐνώσεως
ἐργάζεται ἀδύνατος διὰ τὰ ἀναδασώση τὰ γυμνά βουνὰ τῆς Ἀττικῆς καὶ νὰ
χαρίση τὴν εὐτυχήαν τοῦ πρασίνου εἰς τὰς ἐρήμους εἰσόδους τῶν. Εἰς ἕνα
φυλλάδιον, τὸ ὁποῖον ἐκδίδει ἡ Ἐνωσις, δημοσιεύονται οἱ στίχοι αὐτοί, ὡραῖοι
στίχοι ἀνώνυμου ποιητοῦ, ὁ ὁποῖος πιθανὸν νὰ εἶναι ὁ κ. Τσοκόπουλος:

Ἐλαῖ ἔδω μαζί μου μέσ' τὰ δάση,
Ἐλαῖ ἔδω, σὴν πράσινη τὴν πλάσι
Μακρὰ ἀπ' τοῦ κόσμου τὴν πολλὴ βοή
Ἐλαῖ ἔδω, νὰ νοιώσετε μιὰ μέρα
Πιὸ καθαρὸ σὰ στήθια τὸν ἀέρα,
Πιὸ ζηλευτὴ νὰ βρῆτε τὴν ζωή.

Ἐλαῖ ἔδω κάτω ἀπ' τὰ μύρα φύλλα
Σὲ μυστικῆς ζωῆς ἀναιριχίλα
Τὸ κάθε δένδρον τόσα θὰ σὰς πῆ
Μὲ τ' ἀπαλὸ τοῦ ἀνασασμοῦ τοῦ μύθου
Καὶ θ' ἀνηχήσουν σὴ σκιά τριγύρω
Νερῶν τραγούδια κι' ἀηδονῶν σκοποὶ.

Ἐλαῖ ἔδω σὴν πράσινη τὴν πλάσι
Κ' ἐλάτε ν' ἀναστήσωμε τὰ δάση!
Ἐκεὶ ποῦ ἡ ἄρα τοῦ γυμνοῦ βουνοῦ
Γυμνή, θλιμμένη δείχνει τὴν Ἑλλάδα
Ν' ἀπλώσωμε πανώρια πρασινάδα
Κάτω ἀπὸ τὸ γαλάζιο τ' Ὀὐρανοῦ.

Ἐνθὺ τὸ παρεκκλήσιον τῆς μονῆς τοῦ Termonde εἰς τὸ Βέλγιον καταστρέφεται ἀπὸ τὸ πῦρ καὶ τὸν σιδηρὸν, ἕμεινεν ἀγέκαρον τὸ ἄγαλμα τῆς Παναγίας.

ΤΟ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΝ
(ΕΙΚΩΝ ΚΟΓΕΒΙΝΑ)

Ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς κρησάσας κατέλαβε μέρος τῆς Βοσφίου Ἡπειρου καὶ τὸ Ἀργυροκάστρον. Ἡ Ἑλληνικὴ κόλις δις τώρα ἐλευθερωθεῖσα ἐφορᾷ τὴν ὀρθοτικὴν εὐτυχίαν τῆς.

Ο ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΩΝ ΡΗΜΩΝ

Βλέπων αὐτοὺς τόσῳ ἔγγυς τῶν Ρημῶν ἐσκεπτόμην: — Δὲν θὰ τολμήσουν νὰ τὸν θίξουν. Δὲν θὰ δυνηθῶν. Τὴν στιγμήν, καθ' ἣν θὰ κατευθύνουν τὰ πυροβόλα των, κατ' ἐν αὐτοῖς, βαθεῖα μέσα των, θὰ κρᾶξῃ πρὸς αὐτοὺς διὰ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εἶπε ἱερὸν, ἀπαράβιαστον, ὅτι εἶνε ὁ Παρθενῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸ σύμβολον κόσμου, ὁ ὁποῖος ἀντέσχεν εἰκοσιν αἰῶνας καὶ ὁ ὁποῖος ἀξιοὶ ν' ἀνθῆξῃ ἀκόμη.

Τὸ ἔπραξαν! Ἡδυνήθησαν νὰ τὸ πράξουν. Καὶ μὴ εἶπτε ποσὸς, καθὼς ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν Γολγοθᾶν: — Ἄφρατε αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιῶσι.

Διατελοῦσιν ἐν πλήρει γνώσει. Διστέλουν ἐν πλήρει γνώσει, καὶ μολαταῦτα ἠδυνήθησαν νὰ τὸ πράξουν. Ἀπέπραξαν τὸ ἔγκλημα.

ΕΔΜΟΝΑΟΣ ΑΦΩΚΟΥΡ

Οἱ βάρβαροι, ἐπικαλοῦμενοι τὸν Θεὸν τῶν χριστιανῶν, ἐπυρπόλησαν ἐν τῶν λαμπροτάτων μνημείων τῆς χριστιανοσύνης.

Ἐκάλυψαν τοιουτοτρόπως θαντοὺς δι' ἀθανάτου ἀτιμίας καὶ τὸ γερμανικὸν ὄνομα κατέστη ἀποτρόπαιον εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὑψηλῶν. Λοιπὸν ποῖος ὑπὸ τὸν οὐρανὸν δύναται γ' ἀμφιβάλλῃ τώρα ὅτι εἶναι οἱ βάρβαροι καὶ διημαχόμεθα ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος; Ὁ πόλεμος ἐστὶ ἀμείλικτος. Στρατιᾶται τοῦ δι-

καίου, θὰ παραμείνωμεν ἀντάξιοι τοῦ ἀγῶνος ἡμῶν, θὰ δευχθῶμεν μέχρις ἐσχάτων φοβεροὶ καὶ μεγάθυμοι.

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ

Ἱστορικὴ ἀναλογία. Ἐγένετο ἡ παραβολὴ παρὰ τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ τοῦ βομβαρδισμοῦ τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῶν Ρημῶν πρὸς τὸν τοῦ Παρθενῶνος, τὸν ἐνεργηθέντα κατὰ τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα.

Καὶ ὁ κ. Μαυρίκιος Μπαρρῆς ἔλαβεν ἐνδιαφερόμενος ἐπιστολήν, ἐξ ἧς προκύπτει ὅτι ὁ πραγματικὸς αὐτοσυργὸς τῆς καταστροφῆς τοῦ Παρθενῶνος ὑπῆρξεν εἰς Γερμανός. Ἐπιστέλλων εἶνε ὁ σοφὸς διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς. Ἴδον ἡ ἐπιστολὴ αὕτη: «Μοι ἐπιτρέπεται νὰ ὑπομνήσω εἰς ὑμᾶς ὅτι ὁ ἀληθὴς δῆμιος τοῦ ἀριστουργήματος τοῦ Ἰκτίνου καὶ τοῦ Φειδίου δὲν ἦτο ὁ περιώνυμος Ἐνετὸς προβεδιτόρος Μοροζίνης, ἀλλὰ ἀπαίσιον ὄργανόν του, εἰς Γερμανός reitε, καταγόμενος ἐκ Λυνεβούργου τοῦ Ἀνοβέρου, ἀξιωματικὸς τοῦ πυροβολικοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐνετίας καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἀτάκτων σωμάτων Καίνιγσμαρκ. Ὁ Λυνεβούργιος οὗτος Βάνδαλος εἶνε ὁ σκοπευτὴς τῆς βολῆς, ἡ ὁποία ἀντίναξεν εἰς τὸν ἄερα τὸν Παρθενῶνα.»

ΡΟΥΣΤΑΥΟΣ ΦΟΥΖΕΡ
(Μετάφρασις Χ. Θ. ΔΑΡΑΛΕΞΗ)

ΠΑΤΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΜΜΟΝ

* * * Ἐνας πνευματώδης ἄνθρωπος δὲν εἶναι πάντοτε ἕνας ἄνθρωπος εὐφυῆς. Συχνὰ μάλιστα συμβαίνει τὸ ἐναντίον.

* * * Πρέπει κανεὶς νὰ κολακεύῃ τοὺς ἀνοήτους καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἀδυναμίας των. Φαίνεται ὅτι ἡ κοινωνία ἀπὸ αἰσθημα συντηρήσεως, ἀποφασίζει νὰ ἐμπιστευθῇ προσωρινῶς τὴν λόξαν εἰς μέτρια πνεύματα.

* * * Νὰ εἰσθε φιλόφρονες: Ἄν τὸ παιδί σας δὲν καταρθάνει νὰ διακρίνῃ τὰ χρώματα, προτιμήσατε νὰ τὸν κάμετε τεχνοκρίτην, παρὰ ὀδηγὸν ἀμαξοστοιχίας.

* * * Πρέπει νὰ εἶναι πολὺ δυνατὸς ἐκείνος ποῦ δὲν ἔγινε μικρότερος ἀπὸ τὸν γάμον, τὰ παιδιὰ, καὶ τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν.

* * * Ὁ Συρμὸς εἶναι ἡ προστακτικὴ τῶν γυναικῶν.

* * * Ἡ λύπη τῶν νεκρῶν: παραδρομὴ τοῦ αἰσθήματος. Πρέπει οἱ νεκροὶ νὰ μᾶς λυποῦνται.

* * * Ὁ θάνατος μου διεγείρῃ τρομακτικὴν περιέργειαν.

* * * Κάποιος θὰ ἔλεγε: Προτιμῶ νὰ δουλεύω εἰς τὰ πάθη μου παρὰ εἰς τὴν Ἠθικήν.

* * * Ποτὲ δὲν μοῦ συνέβη ν' ἀντιγράψω μέρος συγχομένου συγγραφῆς, χωρὶς ν' ἀντιληφθῶ εἰς τὴν τρίτην γραμμὴν πόσον εἶναι κακογεγραμμένον.

* * * Τί χαρὰ νὰ αἰσθάνεται κανεὶς τὴν βροχὴν ἐπάνω ἀπὸ τὴν στέγην του!

REMY DE GOURMONT

Ἀνδρική στάσις τῆς Τουρκίας μετὰ τὸν πόλεμον.

ANATAYEIE

JOSEPH BAIL

ΑΤΤΙΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ δεκαπενθημέρου αὐτοῦ ἡ Βουλὴ ἠσχολήθη εἰς τὸ φάγωμα διαφόρων δημοσίων ὑπαλλήλων ἔφαγε ἕνα Πρόεδρον, ἕνα Πρόξενον, ἕνα Ὑπουργόν καὶ ἕνα Διοικητὴν. Οὕτω δικαίως ἐλέχθη ὅτι δὲν ἦτο μία Βουλὴ, ἀλλὰ . . . βουλιμίαι.

✱

Τὴν ἀρχὴν τῆς ὁρέξεως αὐτῆς ἔδεικεν ἡ ἀποκαλυφθεῖσα ἀρχιματρία τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου. Ὁ κ. Πρωθυπουργός, παρεξηγήσας τὸ ἀγγλικὸν λόγιον, ἐνόμισεν ὅτι ὁ . . . Κ ρ ὀ ν ο ς εἶναι χρῆμα καὶ κατέφαγεν ὅλα του τὰ τέκνα.

✱

Ἐὐτυχῶς ἡ παρεξήγησις δὲν ἐβλαπεν. Εὐθύς μετὰ τὸ φάγωμα ἐφθάσαν διάφορα ποσὰ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τεσσαράκοντα ἑκατομύρια ἐξ Ἀγγλίας, μὲ τὰ ὁποῖα ἐλπίζεται ὅτι θὰ ἐπαναλάβῃ τὰς πληρωμὰς του ὁ κ. Καλογερός. Διὰ τὸ ὅμως ὅλη αὐτὴ ἡ προθυμία τῶν Ἀγγλων; Ζητοῦν νὰ μᾶς ἐξωθήσουν εἰς πόλεμον, ἢ ἀπλῶς τὰ στέλλουν ὡς προσκασίαν τῶν . . . Μις τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου;

✱

Εἰς τὸ σχολεῖον:
— Κωστάκη, ὁ Καλογερός, γενικὴ;
— Τοῦ Καλογεροῦ . . .
— Δοτικῆ;
— Δοτικὴν δὲν ἔχει πλέον, κ. καθηγητά.

✱

Σκανδαλώδης ἐπίσης ὑπῆρξεν ἡ ἀποκάλυψις ὅτι ἡ Γαλλία, ἐνῶ μᾶς εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν Λωρραίνην καὶ νὰ κρατήσῃ τὸ ὑπὸ παραγγελίαν θωρη-

κτόν, δὲν τηρεῖ τὰ ὑποσχημένα. Τί εἶδους λοιπὸν φιλία εἶναι αὕτη; Ζητοῦν νὰ μᾶς βοηθήσουν ἢ νὰ μᾶς καταστρέψουν;

Καὶ ὁ κ. Λάσκαρης:

— Λωρραίνει κύριος ὄν βούλεται ἀπολέσαι.

✱

Ἐὐτυχῶς ὁ πόλεμος ἀρχίζει νὰ κλίνη ὑπὲρ τῶν Συρμάων. Οἱ Ρῶσοι διέβησαν ὀριστικῶς τὸν Βιστούλαν καὶ οἱ Ἀγγλοι συνέλαβον καὶ τὸ τελευταῖον γερμανικὸν θωρηκτὸν ποῦ τοὺς εἶχε διαφύγει. Οἱ Γερμανοὶ ὑποχωροῦν εἰς τὸ Βέλγιον. Γενναϊότερον ὁμῶς ἔξ ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε κατορθωμάτων ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν κατάληψις τῆς Αὐλώνας, καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ προξένου κ. Τσακωνα κατάληψις τῆς ναυλῶνος, κατόπιν τῆς ὁποίας ἐξημιώθη τὸ Δημόσιον δύο ἑκατομύρια.

✱

Ομιλίαι τοῦ δρόμου.

Πότε ἐορτάζει ὁ κ. Πρόξενος Φιλαδελφείας;

— Τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ Παύλου.

✱

Μονιποποιήσις Ὑπουργοῦ:

Τελευταία ἀπὸ ὅλας, ὡς ἔστῃτη πρᾶξις τραγωδίας, ἦλθε καὶ ἡ παραίτησις τοῦ κ. Δεμερτζή, διαφωνήσαντος μὲ τὸν κ. Πρωθυπουργόν εἰς τὸ ζήτημα τῶν αὐτοκινήτων ποῦ διέθετε δι' ἴδιον λογαριασμόν. Ὁ κ. Βενιζέλος, φρονῶν ὅτι ὁ κ. Δεμερτζής εἶναι ὑπουργός δυσαναπλήρωτος, τοῦ ἐπήρξε τὸ αὐτοκίνητον καὶ τὸν ἔκαμε . . . μόνιππον.

ΜΟΝΑΧΑ ΜΙΑ ΦΟΡΑ

Ἦθελε, μαγρομάτα μου κορά,
Νὰ σὲ φιλήσω μόνο, κ' ἄς πεθάνω.
Ὅχι πολλές. Μονάχα μιὰ φορὰ
Κ' ἄς εἶναι καὶ σὸ κοῦτελο ἰσπάνω.

Τὸ νοιώθω πῶς ἐκείνη τῇ στιγμή
ὁ κόσμος θὰ χαλάσῃ ἀπὸ τῆ ζήλεια,
κ' ἐγὼ δλόκληρος, κεφάλι καὶ κορμί,
θὰ κρεμαστῶ στὰ δύο σου τὰ χεῖλια.

Μ' ἀλήθεια, τί θὰ πάθῃς κ' ἐν σταθῆς
καὶ μιὰ φορὰ μονάχα σὲ φιλήσω;
Ἄν τὸ φίλι σ' ἀρέσῃ, τὸ κρατεῖς
εἰ δ' ἄλλως . . . μού τὸ δίνεις πάλι πίσω.